

ՀԻՍՏ ԶԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր
ՀՈԳԵՐԱՆՈՒԹՅԱՆ

Մանկ. բժշկ-ի բաժնի

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ և
ԽՍՀՄ ԺԿԽ-ին կից
Բարձրագույն դպրոցի գործերի համա-
միութենական կոմիտեի կողմից
9-ին սեպտեմբերի 1938 թ.

ՆԱԽԱԳԻՄ
ԽՍՀՄ ԺԿԽ
Բարձրագույն դպրոցի գոր-
ծերի համամիութենական
կոմիտե

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

Հոգեբանություն մանկ. ԲՈՒՀ-երի համար

I. ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆ, ՆՐԱ ՍԵՓՈՂՆԵՐՆ ՈՒ
ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Գլուխ 1. Հոգեբանության առարկան—8 ժամ

1. Դիալեկտիկական մատերիալիզմի ուսմունքը հոգեկանի (պսիխիկայի) մասին. հոգեկանը վորպես հատուկ ձևով կազմա-
կերպված մատերիայի հատկությունը. Հոգեկանի և ֆիզիկակա-
նի միասնությունը. Պսիխո-ֆիզիկական տեսությունը. Պսիխո-
ֆիզիկական դուզահեռականություն, փոխադրեցություն և նույ-
նացման տեսությունների քննադատությունը. Հոգեկանը արտա-
ցուման լինինյան տեսության լույսի տակ. Ընդհանուր հասկա-
ցություն անհատի մասին. Հասկացություն հոգեկան պրո-
ցեսների մասին. Հոգեբանության առարկայի բնորոշումը:

2. Նեղերը հոգու պատկերման ծագման մասին. Մատերիալիս-
տական և իդեալիստական ուսմունքի պայքարը հոգու մասին՝
հին Հունաստանում (Դեմոկրիտ, Պլատոն, Արիստոտել): Ուսմունք
պսիխիկայի և նրա իմացություն մեթոդների մասին՝ ռացիոնա-
լիստական հոգեբանության մեջ. Եմպիրիկ (փորձնական) հոգեբա-
նություն առաջացումը. մատերիալիզմի և իդեալիզմի պայքարը
եմպիրիկ հոգեբանության մեջ. Եմպիրիկ հոգեբանության զար-
գացումը 19-րդ դարում. Եքսպերիմենտալ հոգեբանություն
Դլխավոր ուղղությունները ժամանակակից բուրժուական հոգե-
բանություն մեջ. Որլեկտիվ հոգեբանության առաջացումը. Հո-
գեբանություն ճշնամամբ կապիտալիստական յերկրներում. Ցա-

Թարգ. Վ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ
Թարգմ. խմբ.՝ Մ. ՄԱՉՄԱՆՅԱՆ
Տեխ. խմբագիր՝ Խ. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ
Սրբագրել՝ Կ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Դրավիտի լրագրը՝ 3—3709 պատվեր № 298, տիրած 2500
Հանձնված և արտադրության 25 հոկտեմբերի 1938 թ.
Մատրագրված և տպագրելու 15 նոյեմբերի 1938 թ.
Մանկավարժական Ինստիտուտի տպարան, Մարքոի փ. № 17 Ցեքեվան.

շխատական հոգերանությունը և նրա հակադիրտական, հակահեղափոխական ելույթյան մերկացումը:

Համառոտ տեղեկություններ ուսական հոգերանության զարգացման պատմությունից: Մատերիալիզմի և իդեալիզմի պայքարը ուսական հոգերանության մեջ:

Սեչենյեվի և Պավլովի աշխատանքների նշանակությունը: Խորհրդային հոգերանության զարգացումը: Մարքսիզմի և Նիեիզմի հիմնադիրների թողած ժառանգության յուրացումը: հոգերանության հարցերի շուրջը: Պայքար իդեալիստական և մեխանիստական խեղաթյուրումների դեմ՝ հոգեկանին (սպիրիտուալիստ) վերաբերվող ուսմունքի մեջ (սեֆիլեզոլոգիա, սեակաթոլոգիա, կուլտուր-պատմական տեսություն):

3. Հոգերանության խնդիրները՝ առաջավոր դիտություն մասին ընկ. Ստալինի ավանդույթների լույսի տակ: Պայքար՝ խորհրդային հոգերանության նկատմամբ յեղած բուրժուական սեակցիոն փոքրեցությունների դեմ: Հոգերանության տեսական և գործնական նշանակությունը: Ուղեությունը դպրոցին՝ վերստին հոգերանության ամենաեղանակյա գործնական խնդիր: Հոգերանության հիմնական բնագավառները (ընդհանուր հոգերանություն, մանկան հոգերանություն, մանկավարժական հոգերանություն, աշխատանքի հոգերանություն, ակտաբանական հոգերանություն, կենդանիների հոգերանություն և այլն): Հոգերանությունը և հարակից դիտությունները՝ փիլիսոփայություն, ֆիզիոլոգիա, մանկավարժություն, դպրոցական առողջապահություն, մասնավոր մեթոդիկաներ և այլն: Համ. Կ(բ)ԿԿ-ի 1936 թ. հուլիսի 4-ի վերջումը լուստագիտության սխառեմում յեղած մանկաբանական խեղաթյուրումների մասին և այլ վերջման նշանակությունը հոգերանության համար:

Գլուխ 2. Հոգերանություն մեթոդներ 2 ժամ

Դիալեկտիկական մատերիալիզմը վերստին կոնկրետ դիտությունների ուսումնասիրության ուղիները վերջում աշխարհայացք և մեթոդ: Լենինը՝ հոգեկանի դիտական ուսումնասիրության մասին: Որչեկտիվ և սուբյեկտիվ մեթոդների միասնությունը հոգեկան գործունեության ճանաչման հարցում՝ խորհրդային

հոգերանության մեջ: Ներհայացություն (ինքնադիտություն) հիմնական մեթոդ ճանաչվելը կմպիրիկ հոգերանության մեջ՝ վերստին հետևմանը պոլիտիկայի իդեալիստական ըմբռնմանը: Բացառական «որչեկտիվ» մեթոդի ճանաչումը վարքի հոգերանության մեջ, վերստին մեխանիզմի և հոգեկանի անճանաչելիության առամունքը՝ հետևանք:

Դիտությունը հոգերանության մեջ, նրա յուրատեսակությունը և այն անցկացնելու յեղանակները: Ինքնադիտումը, նրա կապը որչեկտիվ դիտություն հետ և ճիշտ ոգտալործման պայմանները: Փորձը հոգերանության մեջ, նրա տեսակները: հոգերանության մեջ կիրառվող ուրիշ մեթոդները: Ղրույց-գործունեությունը արդյունքի ուսումնասիրություն: Կենսապրական, գեղարվեստական նյութերի, հուշերի և այլ նյութերի պատգործումը հոգերանության մեջ: Հոգերանական փաստերի քանակական բնութագրությունը և նրա ճիշտ կիրառման պայմանները: Համեմատական-գիտական սկզբունքը հոգերանության մեթոդների մեջ: Բուրժուական գիտությունից խորհրդային հոգերանությանը փոխանցած կեղծ-դիտական մեթոդների քննադատությունը (անիմատ անկեաաներ, տեսներ և այլն): Հոգերանական յեղրակացությունների ճշտության ստուգումը և ընդհանրացումը գործնականում:

Բ Ա ժ Ի Ն II

Գլուխ 3. Մարդու հոգեկան գործունեության անասմո-Ֆիզիոլոգիական հիմունքները — 2 ժամ

1. Պոլիտիկայի նյութական սուբստրատի ուսումնասիրություն նշանակությունը հոգերանության համար: Մարդու ֆիզիոլոգիական և հոգեկան պրոցեսների կազմակցության դիալեկտիկական տերիալիստական ըմբռնումը: Լենինը՝ հոգեկան յերեույթների նյութական սուբստրատի ուսումնասիրության մասին: Ներվային և ներթորման (սեզոնիկ) սխառեմների դերը:

2. Նյարդային համակարգության կազմությունը յեվ գունկցիաները

Նյարդային համակարգության հիմնական տարրերը և նրա րանց ֆունկցիաները: Նյարդային համակարգության կարևոր

11-285999

բաժինները և նրանց ֆունկցիաները: Կենտրոնական նյարդային համակարգութուն: Ներվային համակարգության բրուդիզմը և ուտոգեննզը: Ռեֆլեկտոր (անդրադարձ) ուղեղ, նրա բաղադրիչ մասերը: Վոլյուզիզը և նրա հիմնական ֆունկցիաները: Ցերկայ-նաձիգ ուղեղը, նրա ֆունկցիաները: Միջին ուղեղ, փոքր ուղեղ: Ցենթակեղևային հանգույցներ և նրանց դերը: Դիսխ ուղեղի մեծ կիսագնդերի կեղևը, նրա կարևորագույն բաժինները: Փունկցիո-նալ կենտրոնացման լոկալիզացիայի պրոբլեմը: Ներվային հա-մակարգության տարբեր բաժինների կապն ու փոխադրեցությու-նը: Վեգետատիվ ներվային համակարգություն, գլխավոր բաժին-ներն ու նրանց ֆունկցիաները: Ներքին սկզբնական գեղձերն ու նրանց ֆունկցիաները: Նյարդային և հնդուկրին (ներթորման) համակարգությունների փոխադրեցությունը:

3. Նյարդային գործունեության ֆիզիոլոգիայի հիմնական ուղեգծափությունները

Դրգիոն և արգելափակման հասկացությունները և նրանց ընթանալու առանձնահատկությունները նյարդային կենտրոն-ների աշխատանքի պայմաններում: Այդ պրոցեսների ընթանա-լու առանձնահատկությունները մանկան մոտ: Ռեֆլեկսների փոխադրեցությունը և նրա տարբեր տեսակները:

Բարձրագույն նյարդային գործունեության ֆիզիոլոգիայի հիմունքները: Պալլովի ուսմունքը պայմանական ռեֆլեկսների մասին: Պայմանական և վոչ պայմանական ռեֆլեկսների ըմբռ-նումը: Պայմանական ռեֆլեկսների գոյացումը: Պայմանական ռեֆլեկսների գործունեության հիմնական որենքները: Պայմանա-կան ռեֆլեկսների արգելափակման տեսակները: Ներքին արգելափ-ման գլխավոր տեսակները: Դրգիոն և արգելափակման պրոցեսների դինամիկան մեծ կիսագնդերի կեղևում: Իբրատացիա, կոնցեն-տրացիա: Դրական և բացասական ինդուկցիա: Պալլովի ուսմուն-քի նշանակությունը հոգեբանության համար և նրա սահման-ները:

Գլուխ IV. Հոգեկանի զարգացումը յեղ մարդկային գիտակցության առաջացումը — 4 ժամ

1. Կենդանիների կողմից իրենց շրջապատող միջավայրն անդրադարձնելու պարզագույն ձևերը: Տրոպիզմներ: Բնադրներ: Տրոպիզմի և բնադրային վարքի կախվածությունը որգանիզմի վիճակից, նրան նախորդող գործունեյությունից և միջավայրի փոփոխություններից: Բնադրների անփոփոխականության մա-սին յեղած մեխանիստական տեսությունների քննադատու-թյունը: Հոգեկան գործունեյության նոր ձևերի առաջացումը կեն-դանիների անատոմո-ֆիզիոլոգիական զարգացման, փոփոխման և բարդացման կապակցությամբ:

Ուսնակություններն ու ինտելեկտը վորպես հոգեկանի զարգաց-ման բարձրագույն և վորակապես յուրատեսակ մի աստիճան կեն-դանական աշխարհում: Ենգելսի ասույթները կենդանիների զատու-ղական գործունեյության մասին: Մարդանման կապիկների ուսում-նասիրության տվյալները: Կենդանու և մարդու հոգեկանի վորու-կական տարբերությունը: Զարգացման յիրեք աստիճանների մա-սին Բյուլերի ունեցած տեսության քննադատությունը՝ զարգաց-ման մասին գոյություն ունեցող լինիյան ուսմունքի տեսակե-տից:

Ենգելսը՝ կապիկի մարդացման մեջ աշխատանքի ունեցած դերի մասին: Մարդու պսիխիկայի (հոգեկանի) պատմական զար-գացումը: Դիտակցությունը վորպես հասարակական նախասկզբ-նական արդյունք: Մարդու դիտակցության պայմանավորվա-ծությունը հասարակական հարաբերությունների ամբողջակա-նությամբ: Մարդու դիտակցության դասակարգային եյու-թյունը:

Գլուխ 5-րդ. Ուսմունք մանկան հոգեկանի զարգացման մասին — 4 ժամ

1. Մանկան պսիխիկայի զարգացման կենսաբանական նա-խադրյալները և պատմական կոնկրետ պայմանները: Ժառանգա-

կանության նշանակութեամբ Յերեմաների ըսխտի ճակատա-
գրական պայմանագործածութեանը յերկու ֆակտորներով—
ժառանգահանութեամբ և անփոփոխ միջավայրի ազդեցութեամբ
—մանկաբանութեան հիմնական շարժումը—ի սեակցիոն և հակա-
զիտական լինելը: Դաստիարակութեան և ուսուցման դերը մանկան
հոգեկանի զարգացման մեջ: Հոգեկան զարգացման բնագիտակ
տեսութեան քննադատութեանը: Յերեմաների տարիքային ա-
ռանձնահատկութեանների հարցում յեղած մանկաբանական
խեղաթյուրումների քննադատութեանը:

Գաղափար յերեխայի ֆիզիկական և հոգեկան զարգաց-
ման վորակական յուրատեսակ աստիճանների մասին: Յերեխայի
զարգացման պերիոդիզացիայի պայմանները:

Յերեխայի նյարդային համակարգութեան անատոմո-ֆի-
զիոլոգիական առանձնահատկութեանները՝ նրա հոգեկանի յու-
րահատկութեան կապակցութեամբ:

Բ Ա ժ Ի Ն IV

ՈՒՍԾՈՒՆՔ ՀՈԳԵԿԱՆ ՖՈՐՄԱՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Գլուխ VI. Զգացողություն (զգայնություն)—6 ժամ

Անհատը և հոգեկան ֆունկցիաները: Զգացողութեան բնորո-
շումը արտացոլման լինելուն տեսութեան լույսի տակ:

Զգացողությունը վերպիս որոշելով աշխարհը ճանաչելու
միակ աղբյուրը: Սուբյեկտիվ իզեպիդի և հիերոգլիֆների (զա-
գափարազրեր) տեսութեան քննադատութեանը:

Զգացողությունների ընդհանուր բնութագրերը և նրանց հիմ-
նական տեսակները: Զգայութեան որգանների (սեցեպտորների)
դասակարգումը: Գաղափար շեմքերի և զգայնութեան մասին:
Վեբերի և Ֆեխների որոշումը:

Տեսողական զգայնութեանը. — Աչքի կազմու-
թյունը: Վոսալյակ: Ակկոմոդացիա (հարմարեցում): Կարճատե-
սություն և հեռատեսություն: Ցանցաթաղանթի կազմութեանը
(ցուպիկներ և օրվակներ): Յերեխայի և աղջմուռլային տե-
սողութեան թևորիան: Ազապտացիա: Ախրոմատիկ և խրոմատիկ
զույններ: Լույսապայծառություն, գույնային տոն և գույնի հա-

զեցվածությունը: Գույների իստոնումը: Լույսի և գույնի կոն-
տրաստներ: Հաջորդական պատկերներ: գույնային կուրություն:
Հեմիոպի տեսողութեան թևորիան: Մոնոկուլյալ և բինոկուլյալ
տեսողություն: Տեսողութեան զարգացումը:

Լսողական զգայնութեանը. — Ականջի կազմութեանը:
Ազմուկ և յերաժշտական տոներ: Ազմուկ և տոներ ըմբռնե-
լու բացարձակ և տարբերիչ շեմքեր: Թնտրվալներ: Չայնի բար-
ձրությունը, ուժը և տեմբրը: Լսողութեան սեզոնանոսյին թևո-
րիա: Յերեխաների լսողական զգացողութեանների զարգացումը:

Մաշկի զգայնութեանը և մաշկի բեցեպտոր-
նիքը. — Ճնշման զգայնութեանը, տաքութեան, ցրտի, ցավի և հըպ-
ման զգայնութեանը: Շոշափելիքի զգայնականութեան տարբե-
րությունը մաշկի զանազան մասերում:

Հոտատութեան և ճաշակելիքի զգայնութեանը.
նիք. — Ճաշակելիքի և հոտատութեան բեցեպտորների: Ճաշակե-
լիքի զգացողութեանների դասակարգումը: Հոտատութեան և ճա-
շակելիքի դերը: Կինստիկ զգայնութեանների: Շարժման, դրու-
թյան և դիմադրութեան զգայնութեանների:

Հավասարակշռութեան որգան և ստատիկ զգա-
ցողութեանը:

Որգանական զգայնութեաններ:

Զգայնութեանների դաստիարակութեանը ման-
կական հասակում:

Գլուխ 7-րդ. Ըմբռնում—4-ժամ

Ըմբռնումների կապը զգայնութեանների հետ և նրանց տար-
բերիչ կողմերը: Ըմբռնման իմաստալից բնույթը: Անցյալի փոր-
ձի նշանակութեանը ըմբռնումների համար: Ըմբռնման կախվա-
ծութեանը պրակտիկայից: Ըմբռնումների ակտիվ ընտրողական
բնույթը: Ըմբռնումների կապը զգացմունքների և հետաքրքրու-
թյան հետ:

Ընթանումների. կայունութեանը՝ կոնստանտ լինելը և վեր-
ջինիս բացատրությունը: Իլյուզիաներ (ինքնապատրանքներ):
Փամանակի և տարածութեան ըմբռնումը:

Ըմբռնման ուսումնասիրութեան մեթոդները:

Ըմբռնման՝ դուրսդուրման և ամբողջական ապրումների տեսութեաններն քննադատութեանն է:

Յերեխաների ըմբռնումների զարգացումը:

Ըմբռնումների դաստիարակութեանը: Դիտողականութեան զարգացումը և նրա հոգեբանական հիմունքները: Զննականութեան պրոբլեմը:

Գլուխ 8-րդ. Ուշադրություն — 4 մամ

Ուշադրութեան սահմանումը: Ուշադրութեան նշանակութեանը: Մարքսը ուշադրութեան դերի մասին՝ աշխատանքի պրոցեսում: Ուշադրութեանը հարուցող և պահող (կենտրոնացնող) հիմնական պատճառները: Ուշադրութեան հիմնական տեսակները՝ ակամա և կամովի: Հետաքրքրութեան նշանակութեանը ակամա ուշադրութեան համար: Աշխատանքի դերը՝ կամովի ուշադրութեան զարգացման համար: Ակամա ուշադրութեան փոխարկվելը կամովի, կամայինը՝ ակամայի:

Պավովի ուսմունքի նշանակութեանը կենտրոնների ուղտիմալ զրգականութեան մասին և Ուխտումակու ուսմունքի նշանակութեանը զոմիանատի մասին՝ ուշադրութեան ֆիզիոլոգիական հիմունքները հասկանալու խնդրում: Այդ թեորիաների անբավարար լինելը տվյալ նպատակի համար:

Ուշադրութեան հիմնական որինաչափութեանները: Ուշադրութեան կայունութեանը և խափանումը (շեղումը): Ուշադրութեան տատանումը: Ուշադրութեան ծավալը, բաշխումը և համակենտրոնացումը, (կոնցենտրացիան): Ուշադրութեան փոխարկումը, ուշադրութեան շեղումը: Յրվածութեան յերկու տեսակները:

Ուշադրութեան (Վունդտի ուսմունքի) իդեալիստական հասկացողութեան քննադատութեանը:

Ուշադրութեան մեխանիստական թեորիայի քննադատութեանը: (Ռիբոյի շարժողական տեսութեանը):

Ուշադրութեան զարգացումը յերեխաների մոտ: Կամավոր ուշադրութեան զարգացումը դաստիարակութեան միջոցով: Ուշ

շադրութեան ծավալի և բաշխման մեծանալը մտավոր զարգացման պրոցեսում: Կայուն և կենտրոնացած ուշադրութեան զարգացումը:

Ուշադրութեան դերը մանկավարժական պրոցեսի մեջ: Հետաքրքրութեան դերը ուշադրութեան կայունութեան դաստիարակութեան մեջ: Նախորդող փորձի դերը: Կամքի յարման դաստիարակութեանը ուշադրութեան ձեռկերպման պրոցեսում: Դրսւրոցականի ուշադրութեան կաղմակերպումը: Դիտակցական դիսցիպլինայի դաստիարակման և ուսուցման սխառմատիկութեան առաջատար դերը ուշադրութեան զարգացման պրոցեսում:

Գլուխ 9-րդ. Հիշողություն — 6 մամ

Հիշողութեան սահմանումը լինիյան արտացոլման թեորիայի լույսի տակ: Զգայութեաններ և մտադասկերներ: Մտապատկերների տարբերութեանները զգացողութեաններից և ըմբռնումներից: Հիշողութեան հիմնական պրոցեսները — տպավորվելը վերարտադրելը, ճանաչելը: Հիշողութեան պլխավոր տեսակները, շարժողական, եմոցիոնալ, որրազային, իմաստային: Ուսմունք զուգորդումների և նրանց տեսակների մասին:

Մտապահման տեսակները՝ մեխանիկական և իմաստալից (տրամաբանական): Մտապահման այս յերկու տեսակների տարբերութեանն ու փոխադարձ կապը:

Մոռանալը և նրա ընթացքը:

Հիշողութեան ֆիզիոլոգիական հիմունքները, գլխուղեղի կեղեղի դերը հիշողութեան պրոցեսներում: Պայմանական ռեֆլեկսների ուսումնասիրութեան ուղղութեամբ յերկու աշխատութեանների նշանակութեանը հիշողութեան ֆիզիոլոգիական հիմունքները հասկանալու համար:

Հիշողութեան ուսումնասիրութեան մեթոդները:

Յերեխաների հիշողութեան զարգացումը: Յերեխաների մտապահութեան ակամա և մեխանիստական լինելու «թեորիայի» քննադատութեանը: Անհատական տարբերութեանները:

Հիշողութեան իդեալիստական թեորիաների քննադատութեանը (Բերգսոն): Հիշողութեան վերարեբյալ ստրուկտուր (ամբողջական ապրումների) հոգեբանութեան ուսմունքի քննադատ

տութ յունը: Հիշողության մեխանիստական թերրիայի քննադատությունը: Չու գ ս ր ղ ու մ ն ե ռ ի ահտության քննադատությունը: Հիշողությունը միմիայն զուգորդման կապերի հանգեցնելու անհրժստությունը: Իմաստային կապեր հաստատելու կարևորությունը:

Շեղումներ նորմայից: Մասպահության և վերարտադրության խանգարվելը: Անդիր սովորելու հաջողության պայմանները: Նպատակի նշանակությունը: Հասկանալու դերը: Անգիր անհավամքը: Ժամողությամբ, մասերով: Կրկնությունների և նրանց բաշխման նշանակությունը:

Կանոնավոր սեփմի նշանակությունը: Անգիր սովորելու մեթոդների բարելավումը: Տրամաբանական հիշողության դաստիարակումը: Ուսուցման դերը հիշողության զարգացման պրոցեսում:

Գլուխ 10-րդ. Ունակություններ — 4 ժամ

Ունակությունների բնորոշումը: Ունակությունների նշանակությունը մանկավարժական պրոցեսում: Ունակությունների նշանակությունը մարդու կյանքում: Ունակությունների բնորոշ առանձնահատկությունները: Գիտակցություն և ունակություններ: Ունակությունների փոփոխականությունը: Ունակությունների և հիշողություն:

Ունակությունների տեսակները: Մոտորային և ինտելեկտուալ ունակություններ: Սովորություններ:

Ունակությունների անատոմոֆիզիոլոգիական հիմունքները: Կեղևի և յենթակեղևի դերը:

Ունակություններին տիրապետելու պրոցեսի վերլուծումը: Վարժության կորագիծը: Ունակությունների զարգացման անհամաչափությունը և նրա պատճառները: Ունակությունների ավտոմատիզացիայի պրոցեսը: Այսպես կոչված «ունակությունների զարգացման ֆիզիոլոգիական սահմանների» մասին յեղած բուրժուական թերիաների քննադատությունը: Ունակությունների տեղափոխությունը և փոխազդեցությունը:

Ունակությունների թերիան: Տորնդայի և Կոֆֆի թերիաների քննադատությունը:

Ունակությունների խախտվելը և խախտման պատճառները: Ունակությունների զարգացումը յերեխաների մոտ:

Մանկավարժական հետևություններ: Ունակությունները գիտակցորեն յուրացնելու անհրաժեշտությունը: Վարժությունների դերն ու բնույթը: Ունակությունների ավտոմատիզացիան և սովորությունների մշակում:

Գլուխ 11-րդ. Յերեվակայություն — 4 ժամ

Յերևակայության սահմանումը: Լենինի և Մարքսի կարծիքը յերևակայության մասին: Յերևակայության տարբերվելը հիշողությունից, նրա բնորոշ առանձնահատկությունները: Յերեվակայության դերը աշխատանքի և ստեղծագործության մեջ:

Յերևակայության տեսակները: Վերարտադրող յերևակայությունը ստեղծագործականին հակադրելու հարաբերականությունը: Ակտիվ և պասիվ յերևակայություններ: Ստեղծագործական յերևակայություն: Յերագոյնը, անբջանք:

Յերևակայության որինաչափությունները: Մոտապատկերների մասնատելն ու համադրելը: Մոտապատկերների վերաձևման տարրեր ձևերը, գիտական և գեղարվեստական յերևակայություն: Գիտելիքների դերը յերևակայության պրոցեսում:

Յերևակայության ուսումնասիրությունը մեթոդները:

Անհատական տարբերություններ յերևակայության պրոցեսում:

Յերևակայության բուրժուական թերիաների քննադատությունը (Վունդտ, Ռիբո, Բերգսոն):

Յերեխայի յերևակայության զարգացումը: Յերեխայի ֆանտազիայի առանձնահատկությունները զարգացման տարբեր ետապներում: Ստեղծագործական յերևակայության զարգացումը: Ուսուցման և դաստիարակության դերը այդ պրոցեսում:

Յերևակայության դաստիարակությունը. խաղերի, կառուցումների, դրական ստեղծագործության և գեղարվեստական կրթության դերը յերևակայության զարգացման համար: Դասավանդման ցայտուն ու կինդանի լինելու նշանակությունը յերեվակայության զարգացման համար: Յերևակայության գերն ուսուցման պրոցեսում:

Մտածության սահմանումը. Մարքսիզմ-լենինիզմի հիմնադիրները մտածության մասին: Մտածության տարբերությունը ըմբռնումից և հիշողությունից: Յերևակայության մասնակցությունը մտածության մեջ: Մտածության նպատակաուղղված բնույթը: Մտածության տեսակները՝ կոնկրետ-գիտողական և վերացական-տեսական:

Մտածական պրոցեսների գլխավոր տեսակները: Վերլուծություն և համադրություն: Համեմատություն, դասակարգում, համակարգում և ընդհանրացում:

Մարքս-լենինյան ուսմունքը գաղափարի մասին: Յեղակի և ընդհանուր մտապատկերներ: Մտապատկերների և գաղափարների փոխհարաբերությունը: Գաղափարի մասին գոյություն ունեցող ձևական-տրամաբանական ուսմունքի քննադատությունը: Դատողություն. ենթիվը դատողությունների դասակարգման մասին: Մտայնորոշակում և նրա տեսակները: Ինդուկցիա և դեդուկցիա:

Մտածության իդեալիստական և մեխանիստական կոնցեպցիաների քննադատությունը (մտածության տեսությունը ասոցիատիվ հոգեբանության մեջ և Վյուրցբուրգյան դպրոցում):

Մտածության ուսումնասիրության մեթոդները:

Մտածության զարգացումը յերեխաների մոտ: Մտածության արտահայտումների ուսուցին անգամ յերեխան դալը: Դիտողական-կոնկրետ մտածության զարգացումը: Վերացական-տեսական մտածության զարգացումը յերեխաների մոտ: Մանկական մտածության եզոցենտրիզմի և սինկրետիզմի Պիաժեյի թեորիայի քննադատությունը: Վերացական մտածությունը միմիայն պատանեկական հասակից առաջանալու վերաբերյալ յեղած թեորիաների քննադատությունը:

Նախադպրոցական տարիքի մտածության դաստիարակությունը: Խաղերի և զբաղմունքների դերը: Գիտության հիմունքներն ուսուցանելու առաջատար դերը գաղափարական հասակի յերեխայի մտածությունը դաստիարակելու գործում: Տրվելիք, գիտությունների դնական և սխատեմատիկ լինելու նշանակությունը: Մասովանդման ժամանակ: Ստեղծագործական մտածության դաստիարակությունը:

Խոսքի բնորոշումը: Խոսքը և լեզուն: Խոսք և մտածություն: Մտածության և խոսքի միասնությունը: Լեզվի առաջացումը, ուրիշ մարդկանց հետ շփում—հարաբերություն ունենալու կարիքից և անհրաժեշտությունից: Աշխատանքի գերը խոսքի զարգացման գործում:

Խոսքի անատոմո-ֆիզիոլոգիական հիմունքները: Կինեմաթիկ և հնչյուն խոսք: Ներքին խոսք: Գրավոր խոսք: Մտածությունը խոսքին հանգեցնող մեխանիստական թեորիաների քննադատությունը: Իդեալիստական թեորիաների քննադատությունը, վերոնք խոսքն ու մտածությունն անջատում են իրարից (Վյուրցբուրգյան դպրոցը):

Խոսքի ուսումնասիրման մեթոդները:

Յերեխաների խոսակցության զարգացումը: Խոսք-թոթովանքի զարգացման նախապատրաստական շրջանը, ուրիշ խոսակցություն ըմբռնելու սկիզբը, առաջին բառեր: Յերեխայի բառապաշարի զարգացումը:

Մեծահասակների խոսքի հասկացումը յերեխաների կողմից: Պիաժեյի և Վիգոտսկու թեորիաների քննադատությունը: Գրավոր խոսքի զարգացումը: Կապակցված, ճիշտ և արտահայտիչ խոսքի զարգացումը յերեխաների մոտ:

Հույզի սահմանումը: Հույզերի նշանակությունը:

Հույզերի պահանջները. հույզեր և հակումներ:

Հուզական վիճակների տարբեր ձևերը: Ամենապարզ զգացմունքներ՝ հաճույք և տհաճություն, տրամադրություններ, զգացմունքներ, հույզեր և աֆֆեկտներ: Կրքեր:

Հույզերի ֆիզիոլոգիական հիմունքները: Վեգետատիվ նյարդային համակարգություն և ենզոկրին ապարատի դերը: Կենսոնի հետազոտությունները: Յենթակեղևի նշանակությունը: Կեղևի դերը: Հույզերը և արտահայտիչ շարժումները:

Զգացմունքների թեորիան/Հույզեր և բնազդներ: Հույզերի բնիկ իդեալիստական (Ուստունի) հասկացություն յքննադատու-

թյունը: Զեմա-Լանգեյի աֆֆեկտների թեորիան, նրա քննադատությունը:

Զգացումների ուսումնասիրություն մեթոդները: Մաշկային գալվանական ռեֆլեքսի՝ միմիկայի և պանտոմիմիկայի ուսումնասիրությունը: Մտեղծագործություն արգասիքների ուսումնասիրությունը: Հուզական վարքի ուսումնասիրությունը գիտողության մեթոդով:

Մարգու հույզերի հասարակական բնույթը: Հույզերի դերը աշխատանքի և ստեղծագործության պրոցեսում: Մորհրդային քաղաքացու հույզերը—սերը գեպի աշխատանքը, աշխատանքային ենաուզիադմի զգացմունքը, սերը գեպի սոցիալիստական հայրենիքը, ատիրություն գեպի ժողովրդի թշնամիները, կոլեկտիվային և դասակարգային համերաշխություն զգացումը՝ ատելություն գեպի յուրաքանչյուր ձնշում ու շահագործում՝ մարդու կողմից մարդու նկատմամբ, կենսաուրախություն, համարձակություն և հերոսություն, կոմունիստական պարտականության զգացում:

Հույզերի շարգացումը յերեխաների մոտ: Վաղորդա հուզական դրսեվորումները յերեխայի մոտ: Հուզական գրգռականություն և կայունության աստիճանը յերեխաների մոտ՝ նրա զարգացման տարբեր ստադիաները: Ինտելեկտի զգացումը և անցումը տարրական եֆֆեկտավորությունից գեպի հույզերի ավելի բարդ ձևերը: Ուղի, դաստիարակություն և ուսուցման դերը:

Զգացումների դաստիարակությունը նախադպրոցական տարիքում: Յերեխայի և պատանու զգացմունքների դաստիարակությունը: Հույզերի նշանակությունը ուսուցման և դաստիարակության գործում: Հույզերի դաստիարակություն մեթոդները: Հույզերը և հետաքրքրությունը:

Գլուխ 16-րդ. Կամֆ—4 ժամ

Կամքի բնորոշումը՝ կամքի զարգացումը աշխատանքի պրոցեսում (Մարքս): Ենդեյսը կամքի մասին: Կամքը և անհատի ակտիվությունը: Կամքի գիտակցական, նպատակադրված բնույթը:

Իմպուլսային (մղիչ) շարժումներ և գիտակցական, կամական գործողություններ:

Պահանջները և նրանց դերը կամային ակտի մեջ: Կամքի կախումն անհատի զարգացումից և դաստիարակությունից՝ պատմական վերոջ պայմաններում:

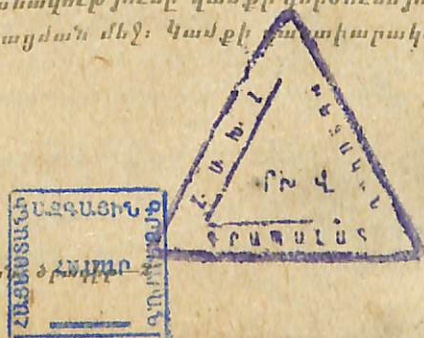
Կամքի գործադրության հոգեբանական վերլուծումը: Շարժառիթների դերը մարդու վարմունքների մեջ: Պահանջի գիտակցումը, ցանկությունը, նպատակի դրվածքը, կամենալը, վճռի ընդունումը և այդի կատարածելը՝ վերապահ կամքի գործողության մոմենտներ: Պրակտիկայի և աշխարհայացքի դերը կամքի զարգացման մեջ: Հաստատակամությունը, սկզբունքայնությունը, վճռականությունը և կոմունիստական գիտակցականությունը խորհրդային մարդու կամային վարքում:

Կամքի ուսումնասիրություն մեթոդները: Կամքի ուսումնասիրությունը գիտողության մեթոդով:

Կամական ակտի տարրական դրսևորումների փորձական ուսումնասիրությունը:

Պայքար կամքի իդեալիստական և մեխանիստական թեորիաների դեմ: «Կամքի ազատություն» իդեալիստական թեորիայի քննադատությունը: Կամքի ինտելեկտուալ, զգացմունքային և վոլյունտարիստական թեորիաները և նրանց քննադատությունը:

Յերեխաների կամքի զարգացումը: Յերեխայի առաջին գործողությունների իմպուլսիվ (մղիչ) աֆֆեկտային բնույթը: Կամքի առաջին գործողությունները: Վարքի տարրական կանոնները գիտակցելը և կամքի հետագա զարգացումը: Կամքի զարգացումը յերեխաների կոլեկտիվ—կազմակերպված գործունեություն պրոցեսում (խաղեր, սպորտ, դասարանական և արտագոստարանական զբաղմունքներ): Կամքի դաստիարակումը: Սշխարհայացքի նշանակությունը կամքի գործունեություն բարձրագույն ձևերի զարգացման մեջ: Կամքի դաստիարակությունը:

Բ Ա Ժ Ի Ն Վ

ԱՆՀԱՏԻ ԻՆԴԻՎԻԴՈՒԱԼ-ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒ-

ԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Գլուխ 17-րդ. Պահանջներ յեվ հետաքրքրություններ
(ի նկատմամբ) — 2 ժամ

Մարքսիզմ-լենինիզմի հիմնադիրները մարդու պահանջներին հասարակական-պատմական զարգացման մասին: Կարիքների տարբեր տեսակները: Կարիքների բուրժուական թեորիաների քննադատությունը (Ֆրեյդ, Կլապարեդ, Լեվին):

Կարիքներ և հետաքրքրություններ: Հետաքրքրության հասկացությունը: Հետաքրքրություն և եմոցիաներ: Գիտելիքների նշանակությունը հետաքրքրությունների ծագման և զարգացման համար: Դաստիարակության դերը հետաքրքրությունների ձևակերպման համար:

Յերիխայի հետաքրքրությունների զարգացումը ուսուցման և դաստիարակման պրոցեսում: Նոր հետաքրքրությունների ստեղծվելը ուսուցման ընթացքում: Մեր յերիխայների կոնկրետ հետաքրքրությունները: Հետաքրքրությունների վորակական փոփոխությունը հոգեկանի զարգացման պրոցեսում:

Գլուխ 18-րդ. Խառնվածք (սեմպերամենս) — 2 ժամ

Խառնվածքի սահմանումը, նրա հիմնական տիպերը: Պաշտոնի ուսմունքը նյարդային գործունեությունից տիպերի մասին և նրա նշանակությունը հոգեբանության համար: Խառնվածքի փոփոխականությունը: Խառնվածքի մասին յիզած բուրժուական թեորիաների քննադատությունը: Խառնվածքի զարգացումը: Մանկական խառնվածք: Մանկական խառնվածքի հաշվառման անհրաժեշտությունը մանկավարժական պրակտիկայում:

Գլուխ 19-րդ. Բնավորություն — 4 ժամ

Բնավորության սահմանումը: Աշխարհայացքի և բարոյական դրույթների վերաբերյալ դերը բնավորության զարգացման մեջ:

Հասարակական պրակտիկան և բնավորության դաստիարակությունը: Կամքի նշանակությունը բնավորության զարգացման մեջ: Հետաքրքրությունների դերը բնավորության դաստիարակման մեջ: Բնավորությունների տարբեր տեսակները: Բնավորության ուսումնասիրության մեթոդները: Բնութագրերի կազմելը: Բնավորության ի ծնե և անփոփոխ լինելու պահպանում, իրավաստական կեղծ ուսմունքի մերկացումը: Մարդկանց դերակառուցելու սոցիալիստական պրակտիկան: Յերիխայների բնավորության զարգացումը ուսուցման և դաստիարակման պրոցեսում: Մանկավարժի ազդեցությունը այդ պրոցեսի մեջ: Անհատական որինակի նշանակությունը բնավորությունը դաստիարակելու:

Գլուխ 20-րդ. Ընդունակություններ յեվ շնորհալիություն
2 ժամ

Մարքսիզմ-լենինիզմի հիմնադիրները մարդու ընդունակությունների մասին: Աշխատանքի հասարակական բաժանումը և ընդունակությունների զարգացումը:

Ընդունակությունների տեսակները (տեխնիկական, գրական, յերաժշտական, գեղարվեստական և այլն):

Մանկաբանական հակադրական խեղաթյուրումների քննադատությունը շնորհալիության խնդրում:

Ընդունակությունների դաստիարակությունը: Շնորհալի պատանիների զարգացումը ԽՍՀՄ-ում:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0928150

14 ДЕК 1938'

570

11

28599

ПРОГРАММА

По Психологии для педвузов

Изд. Педагогический Института Ереван 1988